

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
"_____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050807-Sosial iş

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Azərbaycanda sosial yardım sistemi"

Fənn proqramı: 050807-"Azərbaycanda sosial yardım sistemi" Bakı

Kodu: İPF-B18

Tədris ili: IV (2025-2026) semestr: IV

Tədris yükü: Ümumi-120 saat; Auditoriya saati-60 saat (30 saat müəhazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: Məmmədov Həbib Mehman oğlu

E-mail ünvanı: mammadov.habib5@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Ə.Məmmədov k.19

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Sosial Hüquqlar Mərkəzi və Bakı İnsan Hüquqları əməkdaşlıq çərçivəsində ünvanlı sosial yardımla bağlı təlimat kitabçası, Bakı-2023

2. Prof. Dr. Halis Yunus Ersöz "SOSYAL POLİTİKA" Dərs notu, İstanbul Universiteti Açıq Ve Uzaktan Eğitim Fakültəsi, Sosial Hizmetler Ön Lisans Programı

3. Doç. Dr. Faruk TAŞCI "YOKSULLUK VE SOSYAL HİZMET", İstanbul Universiteti Açıq Ve Uzaktan Eğitim Fakültəsi, Sosial Hizmetler Ön Lisans Programı

4. Arş. Gör. Faruk Taşcı "SOSYAL YARDIM YAPMA(MA) GEREKÇELERİ ÜZERİNE YAKLAŞIMLAR".

5. "Ünvanlı dövlət sosial yardımına haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu

6. "Sosial müavinətlər haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu

IV Prerekvizitlər: Fənnin tədrisindən öncə hər hansı fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda digər fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

İnsan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına layiqli həyat səviyyəsinin təmin edilməsi dövlətin ali məqsədidir. Hər bir ölkədə aztəminatlı ailələrin yoxsulluqla üzləşməsinin qarşısını almaq üçün və əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması üçün müxtəlif tədbirlər həyata keçirilir. İnsanları sosial təhlükələrdən qorumağı hədəfləyən tədbirlər sosial yardımlardır. "Azərbaycanda sosial yardım sistemi" fənninin məqsədi qeyd olunan istiqamətdə ölkəmizdə sosial yardımla bağlı məsələləri öyrənməkdir. Həmçinin tədris kursu "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət fənləri" kafedrası nəzdində psixoloji və pedaqoji yönümlü ixtisasların tədris planı çərçivəsində işlənmişdir. Tədris planına uyğun olaraq bu kurs bakalavr səviyyəsinin tələbələri üçün müstəqil fənn kimi tədris olunur. Kursun tədrisi 2 tədris ilinin 2 semestrində 60 saat (30 s. müəhazirə, 30 s. məşğələ) nəzərdə tutulur.

Kursun tədrisində ilk növbədə "Azərbaycanda sosial yardım sistemi" mövzusu, vəzifələri, əsas problemləri, prinsipləri ayrı-ayrı bölmələri barədə izahlara yer verilir. Tələbələr fənni öyrənməklə sosial işlə bağlı zəruri biliklərə yiyələnəcəklər.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminarın nəticələrinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal-tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.
Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə(imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda Əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməli.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat , seminar 30 saat. Cəmi: 60 saat

№	Keçirilən mövzuların məzmunu	Müh.	Sem.	Tarix
1	Mövzu 1. Sosial yardım sistemi fənninə giriş. Fənnin mahiyyəti. Plan: - İctimai rifah və sosial ədalət fikrinin formalaşmasında antik dövrdən gələn yanaşmalar - Sosial yardım sisteminin formalaşmasında orta əsrlərdən gələn yanaşmalar - Sosial yardımla bağlı maarifçilik dövrü mütəfəkkirlərinin fikirləri - Sosial yardım sistemində müasir dövrün verdiyi konseptual çərçivələr - Sosial yardım sistemi fənnini öyrənməyin məqsədi	2	2	
2	Mövzu 2. Sosial yardım və sosial rifah modelləri. Plan: - Dövlət tərəfindən edilən yardımların müsbət və mənfi nəticələri - Sosial rifah modellərində liberal, mühafizəkar və sosial-demokrat model - Sosial rifah modellərinin müqayisəli təhlili - Avropa dövlətlərində sosial yardım sistemi - Amerika qitəsində sosial yardım sistemi	2	2	
3	Mövzu 3. Sosial yardımların verilməsində yanaşmalar. Plan: - Humanitar yanaşma - Cəmiyyətə fokuslanmış yanaşma - Dövlətə fokuslanmış yanaşma - Birlik yanaşması - Sosial yardımlar verilməsində olan yanaşmaların müqayisəli təhlili	2	2	
4	Mövzu 4. Yoxsulluq problemi Plan: - Yoxsulluq anlayışının mahiyyəti - Yoxsulluğun səbəb və nəticələri. - Sosial yardım və yoxsulluq arasında əlaqə - Yoxsulluqla mübarizədə sosial yardımların rolu	2	2	
5	Mövzu 5. Sosial yardım sistemi ilə bağlı istifadə olunan anlayışlar Plan: - Sosial yardım sistemində işlənən anlayışlar - Sosial təminat, sosial sığorta, sosial xidmət anlayışları - Yaşayış minimumu anlayışı - Ehtiyac meyarı anlayışı	2	2	
6	Mövzu 6. Cəmiyyət tərəfindən ehtiyacı olan şəxslərə yardım. Xeyriyyəçilik Plan: - Xeyriyyəçilik anlayışının mahiyyəti - Müasir dövrdə xeyriyyəçilik fəaliyyəti. - Sosial sahibkarlıq - Xeyriyyəçilik ənənələrinin sosial yardım sistemində rolu	2	2	

7	Mövzu 7. Sosial yardım sisteminin təsnifatı. Plan: 1. Sosial yardımların forma və növləri 2. Uşaqlar, qadınlar və ailə rifahı 3. Mənzil və sosial infrastruktur 4. Fövqəladə vəziyyət yardımı	4	2	
8	Mövzu 8. Azərbaycanda sosial müavinət sistemi. Plan: 1. Azərbaycanda sosial yardım sisteminin tarixi inkişafı 2. Ölkəmizdə mövcud olan sosial ödənişlərin təsnifatı 3. Sosial müavinət sistemi və onun əmək pensiyasından fərqli xüsusiyyətləri 4. Azərbaycanda sosial müavinətlərin təyin edilməsi. 5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdlərinin təyin edilməsi	2	2	
9	Mövzu 9. Ünvanlı Dövlət Sosial Yardımı Plan: 1. Sosial yardım sistemində ÜDSY-nin rolu 2. ÜDSY verilməsi şərtləri 3. ÜDSY verilməsi və dayandırılması qaydası 4. ÜDSY-nin hesablanması qaydaları	4	2	
10	Mövzu 10. Azərbaycanda ünvanlı sosial yardım və məşğulluq siyasətinin əlaqələndirilməsi. Plan: 1. Azərbaycanda ünvanlı sosial yardım sistemində innovativ addımlar məşğulluğun hədəfi kimi. 2. ÜDSY və məşğulluq tədbirlərinin əlaqəli şəkildə həyata keçirilməsi 3. "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq işaxtaran və işsiz şəxslərin peşə hazırlığının təşkili 4. İşaxtaran və işsiz şəxslərin sosial müdafiəsinin ünvanlı dövlət sosial yardım sistemi ilə əlaqələndirilməsi işi çərçivəsində müxtəlif ölkələrdə həyata keçirilən tədbirlər.	2	2	
11	Mövzu 11. Sosial iş və sosial yardım sistemi. Plan: 1. Sosial işin mahiyyəti və vəzifələri. 2. İnsan hüquqları və sosial iş. 3. Sosial ədalət anlayışı. 4. Sosial ədalətin həyata keçirilməsində sosial işin rolu. 5. Sosial yardım sistemində sosial işçilərin rolu.	2	2	
12	Mövzu 12. Azərbaycanda tibbi-sosial yardım sahəsində inkişaf göstəriciləri. Plan: 1. Vətəndaşların tibbi-sosial yardım hüququ. 2. Vətəndaşlara tibbi-sosial yardımın həyata keçirilməsinə zəmanətlər. 3. Azərbaycanda əlilliyi olan şəxslərin Sosial Müdafiəsi Və Tibbi-Sosial Reabilitasiyası. 4. Vətəndaşların sanatoriya-kurort yollayışları ilə təmin olunması.	4	2	
	Cəmi:	30s.	30s.	

XI. Fənn üzrə tələblər:

Fənnin tədrisinin məqsədi, tələbələrin sosial yardımlar haqqında bilik səviyyələrini artırmaq, yoxsulluq və digər sosial problemlərin səbəbləri, sosial yardım sisteminin mahiyyəti, strukturu, formaları barədə sistemli biliklərlə yaxından tanış etmək, onlara müvafiq ixtisas bilikləri və peşə fərdi işlərini dərinlən aşılamaqdır.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Yoxsulluq və digər sosial problemlərlə üzləşən qrupların təsnifatını öyrənir;
- Sosial problemlərin ortaya çıxma səbəbləri haqda məlumatları mənimsəyir;
- Dövlət tərəfindən həyata keçirilən sosial yardımların formalarını öyrənir;
- Ünvanlı dövlət sosial yardımı və digər sosial ödənişlər barədə məlumatları mənimsəyir;

XIII. Fənn üzrə imtahan sualları

1. İctimai rifah və sosial ədalət fikrinin formalaşmasında antik dövrdən gələn yanaşmalar
2. Sosial yardım sisteminin formalaşmasında orta əsrlərdən gələn yanaşmalar
3. Sosial yardımla bağlı maarifçilik dövrü mütəfəkkirlərinin fikirləri
4. Sosial yardım sistemində müasir dövrün verdiyi konseptual çərçivələr
5. Sosial yardım sistemi fənnini öyrənməyin məqsədi
6. Dövlət tərəfindən edilən yardımların müsbət və mənfi nəticələri
7. Sosial rifah modellərində liberal, mühafizəkar və sosial-demokrat model
8. Sosial rifah modellərinin müqayisəli təhlili
9. Avropa dövlətlərində sosial yardım sistemi
10. Amerika qitəsində sosial yardım sistemi
11. Humanitar yanaşma
12. Cəmiyyətə fokuslanmış yanaşma
13. Dövlətə fokuslanmış yanaşma
14. Birlik yanaşması
15. Sosial yardımlar verilməsində olan yanaşmaların müqayisəli təhlili

16. Yoxsulluq anlayışının mahiyyəti
17. Yoxsulluğun səbəb və nəticələri.
18. Sosial yardım və yoxsulluq arasında əlaqə
19. Yoxsulluqla mübarizədə sosial yardımların rolu
20. Sosial yardım sistemində işlənən anlayışlar
21. Sosial təminat, sosial sığorta, sosial xidmət anlayışları
22. Yaşayış minimumu və Ehtiyac meyarı anlayışları
23. Xeyriyyəçilik anlayışının mahiyyəti
24. Müasir dövrdə xeyriyyəçilik fəaliyyəti. Sosial sahibkarlıq
25. Xeyriyyəçilik ənənələrinin sosial yardım sistemində rolu
26. Sosial yardımların forma və növləri
27. Uşaqlar, qadınlar və ailə rifahı
28. Mənzil və sosial infrastruktur
29. Fövqəladə vəziyyət yardımı
30. Azərbaycanda sosial yardım sisteminin tarixi inkişafı
31. Ölkəmizdə mövcud olan sosial ödənişlərin təsnifatı
32. Sosial müavinət sistemi və onun əmək pensiyasından fərqli xüsusiyyətləri
33. Azərbaycanda sosial müavinətlərin təyin edilməsi.
34. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdlərinin təyin edilməsi
35. Sosial yardım sistemində ÜDSY-nin rolu
36. ÜDSY verilməsi şərtləri
37. ÜDSY verilməsi və dayandırılması qaydası
38. ÜDSY-nin hesablanması qaydaları
39. Azərbaycanda ünvanlı sosial yardım sistemində innovativ addımlar məşğulluğun hədəfi kimi.
40. ÜDSY və məşğulluq tədbirlərinin əlaqəli şəkildə həyata keçirilməsi
41. "Məşğulluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq işaxtaran və işsiz şəxslərin peşə hazırlığının təşkili
42. İşaxtaran və işsiz şəxslərin sosial müdafiəsinin ünvanlı dövlət sosial yardım sistemi ilə əlaqələndirilməsi işi çərçivəsində müxtəlif ölkələrdə həyata keçirilən tədbirlər.
43. Sosial işin mahiyyəti və vəzifələri.
44. İnsan hüquqları və sosial iş.
45. Sosial ədalət anlayışı.
46. Sosial ədalətin həyata keçirilməsində sosial işin rolu.
47. Sosial yardım sistemində sosial işçilərin rolu.
48. Vətəndaşların tibbi-sosial yardım hüququ.
49. Azərbaycanda əlilliyi olan şəxslərin Sosial Müdafiəsi Və Tibbi-Sosial Reabilitasiyası.
50. Vətəndaşların sanatoriya-kurort yollayışları ilə təmin olunması.

XIV.Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. İctimai rifah və sosial ədalət fikrinin formalaşmasında antik dövrdən gələn yanaşmalar
2. Sosial yardım sisteminin formalaşmasında orta əsrlərdən gələn yanaşmalar
3. Sosial yardımla bağlı maarifçilik dövrü mütəfəkkirlərinin fikirləri
4. Sosial yardım sistemində müasir dövrün verdiyi konseptual çərçivələr
5. Dövlət tərəfindən edilən yardımların müsbət və mənfi nəticələri
6. Sosial rifah modellərində liberal, mühafizəkar və sosial-demokrat model
7. Sosial rifah modellərinin müqayisəli təhlili
8. Humanitar yanaşma və Birlik yanaşması
9. Cəmiyyətə fokuslanmış yanaşma
10. Dövlətə fokuslanmış yanaşma
11. Sosial yardımlar verilməsində olan yanaşmaların müqayisəli təhlili
12. Yoxsulluq anlayışının mahiyyəti
13. Yoxsulluqla mübarizədə sosial yardımların rolu
14. Sosial təminat, sosial sığorta, sosial xidmət anlayışları
15. Yaşayış minimumu və ehtiyac meyarı anlayışları

II Kollektiv sualları

1. Xeyriyyəçilik anlayışı nədir
2. Müasir dövrdə xeyriyyəçilik fəaliyyəti. Sosial sahibkarlıq
3. Xeyriyyəçilik ənənələrinin sosial yardım sistemində rolu
4. Uşaqlar, qadınlar və ailə rifahı
5. Mənzil və sosial infrastruktur
6. Fövqəladə vəziyyət yardımı
7. Azərbaycanda sosial yardım sisteminin tarixi inkişafı
8. Ölkəmizdə mövcud olan sosial ödənişlərin təsnifatı
9. Sosial müavinət sistemi və onun əmək pensiyasından fərqli xüsusiyyətləri
10. Azərbaycanda sosial müavinətlərin təyin edilməsi.
11. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdlərinin təyin edilməsi
12. Sosial yardım sistemində ÜDSY-nin rolu
13. ÜDSY verilməsi şərtləri

14. ÜDSY verilməsi və dayandırılması qaydası
15. ÜDSY-nin hesablanması qaydaları

“Azərbaycanda sosial yardım sistemi” fənninin sillabusu 050807-“ Sosial iş” ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllim:

m. H.M.Məmmədov

Kafedra müdiri:

dos.A.X.Əliyev